

МЦПД

Міжнародний
Центр
Перспективних
Досліджень

СУДОВА РЕФОРМА
ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ КАРТИ РЕФОРМ
(СТАНОМ НА ВЕРЕСЕНЬ 2015 РОКУ)

СУДОВА РЕФОРМА

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ КАРТИ РЕФОРМ

(СТАНOM НА ВЕРЕСЕНЬ 2015 РОКУ)

ЗМІСТ

Вступ.....	2
Забезпечення незалежності, безсторонності та неупередженості суддів; оптимізація суддівського врядування та системи кар'єрного просування суддів.....	4
Підвищення професійного рівня суддів.....	8
Підвищення прозорості діяльності суддів та рівня їх відповідальності.	10
Підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій.....	12
Посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності та забезпечення доступності безоплатної правової допомоги.	15
Реорганізація системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження.	17
Приведення повноважень та діяльності органів прокуратури до європейських стандартів.....	19
Позначення.....	20

ВСТУП

Оскільки головним обов'язком держави є утвердження та забезпечення прав і свобод людини, судова реформа має головною метою створення відповідних умов для забезпечення реального захисту людини і громадянина, що неможливо без системного, ефективного і логічного взаємозв'язку та взаємодії між судовою, законодавчою і виконавчою гілками державної влади.

Необхідність докорінної зміни існуючої судової системи назріла давно. На сучасному етапі розвитку України, саме реформа судової системи та реформа правоохоронних органів є одним з найголовніших викликів/завдань для України. Побудова незалежного та справедливого правосуддя є головним процесом в становленні правової та демократичної держави та, відповідно, є передумовою проведення будь-яких правових, економічних та соціальних реформ.

Конституційною комісією напрацьовані, які стосуються удосконалення процедури добору і призначення суддів, вимог до них, дисциплінарної відповідальності, забезпечення суддівської незалежності, перезавантаження системи органів, які відповідають за формування суддівського корпусу, насамперед - Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів, тощо.

Керівними документами для оцінки пропонованих органами влади реформ є:

- Проект змін до Конституції України в частині правосуддя, схвалений Конституційною Комісією та направлений до Венеціанської Комісії
- Коаліційна угода Верховної Ради України VIII скликання.
- Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020».
- План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році.
- Угода про Асоціацію між Україною та ЄС.
- Меморандум про економічну та фінансову політику між Україною та МВФ.
- Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки.
- Інші державні рішення, що подавалися як реформи.

Керівними документами для оцінки пропонованих громадськими ініціативами реформ є:

- Ініціативи у відкритому доступі (ініціативи Реанімаційного пакету реформ (РПР) Центр політико – правових реформ, Асоціації праників України).
- Ініціативи за результатами надісланих звернень.

Аналіз ініціатив щодо реформи судової системи здійснювався за напрямками, відповідно затвердженої Президентом Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки. Для аналізу беруться положення, робота над якими запланована на 2014 -2016 роки:

- забезпечення незалежності, безсторонності та неупередженості суддів; оптимізація суддівського врядування та системи кар'єрного просування суддів;
- підвищення професійного рівня суддів;
- підвищення прозорості діяльності суддів та рівня їх відповідальності;

-
- підвищення ефективності правосуддя та оптимізація повноважень судів різних юрисдикцій;
 - забезпечення прозорості та відкритості правосуддя;
 - посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності та забезпечення доступності безоплатної правової допомоги;
 - реорганізація системи виконання судових рішень та підвищення ефективності виконавчого провадження;
 - приведення повноважень та діяльності органів прокуратури до європейських стандартів;

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ, БЕЗСТОРОННОСТІ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ СУДДІВ; ОПТИМІЗАЦІЯ СУДДІВСЬКОГО ВРЯДУВАННЯ ТА СИСТЕМИ КАР'ЄРНОГО ПРОСУВАННЯ СУДДІВ.

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

Пункт 5.1.

«Забезпечення незалежності, безсторонності та неупередженості суддів. Оптимізація суддівського врядування та системи кар'єрного просування суддів:

- нормативне закріплення прозорих механізмів перегляду професійної придатності із використанням об'єктивних критеріїв та застосуванням справедливих процедур;
- перегляд порядку призначення суддів на посади та переведення суддів відповідно до їхніх професійних якостей, досвіду та досягнень, виключно на конкурсних засадах, а також призначення суддів на посаду на безстроковій основі;
- запровадження інституту відряджень суддів до інших судів з метою регулювання навантаження на суддів;
- встановлення чіткого переліку підстав, неупередженої та прозорої процедури звільнення суддів з посади та припинення їх повноважень;
- зменшення зовнішнього втручання у здійснення правосуддя завдяки ефективним практичним механізмам притягнення до відповідальності винних осіб та гарантіям щодо усунення політичного впливу на процедури призначення, обрання, переведення та звільнення суддів, притягнення їх до відповідальності;
- оптимізація методології розпорядження бюджетними коштами, організаційних форм і діяльності органів суддівського врядування, що забезпечить підвищення незалежності судової влади в цілому та дасть змогу чітко розмежувати повноваження кожного органу; наділення органів суддівського врядування чітко визначеними повноваженнями щодо гарантування незалежності суддів, забезпечення діяльності судів та суддів і представництва їх інтересів; наділення органів суддівського врядування повноваженнями із представництва судової гілки влади в цілому;
- підвищення вимог, у тому числі етичних, до членів органів, відповідальних за формування суддівського корпусу:

а) на першому етапі - реалізація норм закону щодо порядку обрання членів таких органів з'їздами суддів, адвокатів, представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ на основі принципів верховенства права, гласності та публічності, політичної нейтральності;

б) у подальшому - оптимізація органів формування суддівського корпусу, у тому числі шляхом створення єдиного органу з об'єднаними повноваженнями Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і, можливо, інших органів суддівського врядування; визначення структури такого органу відповідно до його функціональної компетенції на конституційному рівні;

в) у середньо- та довгостроковій перспективі - одночасне здійснення кроків з удосконалення стратегічного планування, посилення фінансових і комунікаційних можливостей системи суддівського врядування для забезпечення ефективного управління судовою системою та її фінансування відповідно до принципів ефективності й результативності.

Коаліційна угода ВРУ:

«Судова реформа буде проведена шляхом удосконалення положень Конституції України невідкладного внесення змін до законодавства з метою зменшення політичного впливу забезпечення **незалежності суддів...**»

«...Крім того шляхом внесення змін до Конституції України буде утворено єдиний незалежний від політичного впливу орган, що відповідатиме за призначення, кар'єру та звільнення суддів у складі якого більшість становитимуть судді обрані судьями а решту авторитетні правники висунуті правничою і правозахисною спільнотою».

«З метою вирішення першочергових кадрових питань буде удосконалено діяльність Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України шляхом забезпечення формування зазначених органів з числа авторитетних фахівців у галузі права які мають бездоганну репутацію на підставі прозорого відбору. Більшість у складі таких органів мають займати судді або судді у відставці призначені за участю суддів. Законом буде встановлено порядок скликання з'їздів суддів, адвокатів, представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ».

Стратегія «Україна - 2020»

Розділ 3 пункт 3:

«Метою судової реформи є реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів задля практичної реалізації принципів верховенства права і забезпечення кожному права на справедливий судовий розгляд справ **незалежним та неупередженим судом**. Реформа має забезпечити функціонування судової влади, що відповідає суспільним очікуванням щодо **незалежного** та справедливого суду, а також європейській системі цінностей та стандартів захисту прав людини».

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020»

документом не визначено

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС:

Розділ 3 Стаття 14

«В рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її **незалежності** та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод».

Меморандум між Україною та МВФ:

Додаток 1 пункт 19

«...змінити законодавство про судову систему відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії для того, щоб підвищити продуктивність та ефективність судової системи».

Одна з основних рекомендації стосується саме незалежності суддів.

Результат:

Конституційною комісією в проекті запропонованих змін, визначено такі правові гарантії додержання принципу незалежності суддів при призначенні, звільненні та притягненні до дисциплінарної відповідальності:

- **безстрокове призначення та незмінюваність судді;**
- **функціональний імунітет суддів;**
- притягнення до дисциплінарної відповідальності органом, у складі якого більшість суддів, обраних судьями.

Призначення, переведення та звільнення суддів:

- прийнято рішення повністю **виключити** з процесу призначення, переведення та звільнення суддів **Верховну Раду України;**
- прийнято рішення, що **призначення суддів має здійснювати Президент України на підставі подання Вищої ради юстиції / об'єднаного органу – що протирічить рекомендаціям Венеціанської комісії ;**
- питання переведення та звільнення суддів винесено на додаткове обговорення.

Підстави звільнення судді та припинення його повноважень:

- Робочою групою прийнято рішення, що необхідно визначити окремо підстави для звільнення судді з посади та підстави припинення повноважень судді;
- Робочою групою **в цілому схвалено (i) перелік підстав для звільнення судді та (ii) перелік підстав для припинення його повноважень**, з подальшим його редакційним доопрацюванням;
- Робочою групою прийнято рішення, що припинення повноважень судді підтверджується рішенням Вищої ради юстиції / об'єднаного органу, та не потребує окремого рішення про звільнення судді;
- Робочою групою прийнято рішення, що **підстава** для звільнення судді у виді **“порушення присяги” має бути змінена**, та попередньо схвалено таку: “вчинення дисциплінарного проступку, несумісного зі статусом судді“ (з подальшим редакційним опрацюванням).

Призначення суддів безстроково, наявність/відсутність “випробувального терміну“:

- Робочою групою прийнято рішення, що необхідно **відмовитись від 5-річного “випробувального терміну”**, а **судді призначатимуться безстроково.**

Позиція Ради суддів України

- необхідно включити до проекту змін норми про автоматичне призначення на посаду судді безстроково тих суддів, які були призначені на посаду судді вперше до отримання цим Проектом статусу закону, що вступив в дію;

- включити положення щодо неприпустимості звільнення всіх суддів, призначених на посаду судді вперше до отримання цим Проектом статусу закону, що вступив в дію, а також положення щодо неприпустимості призначення таких суддів на посаду судді безстроково, виключно за умови проходження ними конкурсу;
- включити положення про недоцільність кваліфікаційної перевірки суддів (які були призначені на посаду судді вперше до набрання чинності Проектом) для їх призначення чи обрання на посаду судді безстроково, у випадку проходження ними до вирішення такого питання, первинного кваліфікаційного оцінювання на підставі Закону України від 12 лютого 2015 року «Про забезпечення права на справедливий суд».

Оцінка громадськості:

В своїх концепціях судової реформи Реанімаційний пакет реформ (РПР) та Асоціація правників України (АПУ) пропонують:

- повністю виключити участь Верховної Ради України, Президента України та органів виконавчої влади у процесах призначення, переведення, притягнення до дисциплінарної відповідальності та звільнення суддів, залишити тільки «церемоніальну» роль;
- закріпити ключову роль зборів суддів у процедурі призначення суддів на адміністративні посади;
- посилити юридичну, у тому числі кримінальну, відповідальність за незаконний вплив на суддів у будь-який спосіб;
- гарантувати фінансову незалежність суддів: підвищити рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності судів, встановити високий рівень заробітної плати для суддів.

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ СУДДІВ

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

Пункт 5.2. :

- забезпечення функціонування системи кадрового відбору суддів на конкурсній основі за новою системою управління ефективністю кадрів, яка забезпечить оцінювання суддів за однаковими прозорими критеріями. Упровадження системи кваліфікаційного оцінювання та регулярної оцінки суддів, закріплення у законодавстві принципу підвищення професійного рівня суддів як основного критерію для просування судді у професійній кар'єрі;
- удосконалення системи спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, у тому числі посилення зв'язку між системами початкової підготовки та призначенням суддів, а також впровадження ефективних механізмів дослідження інформації про кандидата на посаду судді з точки зору доброчесності та інших якостей і перегляд вимог щодо віку та професійного стажу для кандидатів на посаду судді;
- покращення кадрового забезпечення апарату суду;
- комплексне зміцнення потенціалу Національної школи суддів України та системи підготовки суддів;
- упровадження механізмів досягнення більшої єдності судової практики шляхом посилення дослідницько-аналітичних можливостей вищих спеціалізованих судів, посилення ролі Верховного Суду України, забезпечення їх тісної співпраці з науковими установами (Національною академією правових наук України, вищими юридичними навчальними закладами).

Коаліційна угода ВРУ:

«Забезпечення добору кандидатів на посаду судді у судах всіх рівнів виключно за конкурсом на підставі об'єктивних критеріїв, усунення впливу політичних органів на вирішення питань кар'єри судді.

Формування Верховного Суду України і Конституційного Суду України з визнаних фахівців у галузі права за визначеними законом критеріями з урахуванням публічного обговорення кандидатур.

Запровадження критеріїв доброчесності відповідність яким буде обов'язковою умовою для зайняття посади судді також забезпечення повного декларування доходів і витрат суддів, членів Вищої ради юстиції, органів добору та притягнення до відповідальності суддів, членів їхніх сімей та пов'язаних осіб у якнайширшому сенсі.

Добір кандидатів на посаду судді виключно з числа осіб з високими професійними та моральними якостями. Удосконалення процедур проведення відбіркового та кваліфікаційного іспитів спеціальної перевірки кандидатів на посади суддів з метою виключення будь-яких корупційних впливів.

Регулярне оцінювання діяльності суддів відповідно до визначених законом процедур та об'єктивних критеріїв.

Запровадження зайняття вакантної посади судді в будь-якому суді у тому числі в порядку переведення тільки на конкурсній основі.

Запровадження механізму впливу на кар'єру судді рішень Європейського суду з прав людини якими встановлено порушення Європейської конвенції з прав людини у зв'язку з рішеннями цього судді.

Забезпечення участі громадськості у процедурі добору кандидатів на посаду судді».

Стратегія «Україна - 2020»

Розділ 4 пункт 14

Серед показників успішності ходу реалізації програм та реформ, визначається показник оновлення кадрового складу державних службовців у правоохоронних органах, **судах**, інших державних органах на 70 відсотків.

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020»

документом не передбачено

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС:

документом не передбачено

Меморандум між Україною та МВФ:

«...впровадити оціночні та кваліфікаційні характеристики системи для суддів, передбачених у законі щодо справедливого судового розгляду».

Результат:

Проект змін передбачає:

- призначення суддів виключно за результатами **конкурсу**.
- мінімальний вік для призначення – 30 років, максимальний вік – 65 років;
- наявність вищої юридичної освіти;
- професійний стаж у галузі права – 5 років.

Оцінка громадськості:

АПУ:

встановити виключно конкурсні засади добору суддів, їх переведення до інших, у тому числі вищого рівня, судів, на основі прозорих та об'єктивних критеріїв і процедур;

РПР пропонує включити до ст. 127 Конституції такі пункти:

«Суддею може бути громадянин України, який: 1) має вищу юридичну освіту; 2) має щонайменше п'ятирічний досвід роботи у правничих професіях (адвоката, нотаріуса, державного обвинувача) або наукової чи науково- викладацької діяльності у сфері права; 3) склав іспит з державної мови; 4) успішно завершив спеціальну підготовку; 5) пройшов конкурс у встановленому законом порядку»

ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІВ ТА РІВНЯ ЇХ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

- розробка відповідних механізмів контролю за доброчесністю, зокрема, надання суддями та членами родини суддів розширених декларацій про майновий стан, доходи та видатки, упровадження пропорційних санкцій за неподання або подання неповної чи недостовірної декларації, у тому числі через ефективну систему заходів щодо судді, який підозрюється в корупційних діях, чітке нормативне регулювання інституту функціонального імунітету судді;
- забезпечення дієвого й ефективного розслідування корупційних та інших серйозних правопорушень, скоєних суддями;
- передача органам, що відповідають за формування суддівського корпусу і притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, права надання згоди на вжиття запобіжних заходів, пов'язаних з обмеженням волі судді;
- удосконалення існуючих етичних правил поведінки судді та підвищення обізнаності про них серед суддів;
- практична імплементація диференційованої системи видів дисциплінарних стягнень з урахуванням принципу пропорційності, перегляд строків давності притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, удосконалення порядку здійснення дисциплінарного провадження та створення механізму унеможливлення участі особи, щодо якої здійснюється розслідування, в прийнятті судових рішень, створення ефективного механізму оскарження рішень органів, що здійснюють дисциплінарні провадження щодо суддів;
- установлення вичерпного переліку підстав або обставин, за наявності яких може бути прийнятий висновок про необхідність звільнення судді з посади;
- розробка інструментів внутрішнього контролю, у тому числі впровадження інституту «суддівського досьє», вдосконалення нормативно-правової бази, яка регулює статус та повноваження служби дисциплінарних інспекторів.

Коаліційна угода ВРУ:

Чітке законодавче визначення підстав та процедури притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. Розширення переліку дисциплінарних стягнень. Уніфікація порядку дисциплінарного провадження щодо судді базовим законом. Розширення переліку підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. Посилення етичної складової. Удосконалення процедури оскарження суддею рішення про притягнення його до дисциплінарної відповідальності.

Стратегія «Україна - 2020»

документом не передбачено

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020»

документом не передбачено

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС:

документом не передбачено

Меморандум між Україною та МВФ:
документом не передбачено

Результат:

Проект змін передбачає оновлення переліку підстав для звільнення суддів. Зокрема, замість порушення присяги передбачено вчинення суддею дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування своїми обов'язками – що є несумісним зі статусом судді або виявило його явну невідповідність займаній посаді

Оцінка громадськості:

АПУ

Встановлення дієвих механізмів відповідальності суддів за прийняття неправосудних рішень, корупцію, вчинення дій, що є несумісними з високим статусом судді. Визначити у законі чіткі підстави для притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності та звільнення їх з посади, передбачивши шкалу дисциплінарних санкцій у залежності від тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та з урахуванням принципу пропорційності.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОСУДДЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СУДІВ РІЗНИХ ЮРИСДИКЦІЙ

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

перегляд структури судової системи України в цілому шляхом визначення чітких критеріїв та механізмів розмежування судових юрисдикцій адміністративних, господарських і загальних (цивільних і кримінальних) судів; оптимізація системи судів після детального аналізу розбіжностей і оцінки ризиків із належним урахуванням вимог щодо ефективності та справедливості;

укрупнення окремих елементів системи на відповідних рівнях (зокрема, створення міжрайонних судів, укрупнення апеляційних округів);

поступове впровадження та розширення застосування суду присяжних;

підвищення ефективності управління кадровими ресурсами судів завдяки оптимізації кількості суддів у судах та адміністративних посад залежно від навантаження;

посилення ролі судового збору як основного джерела фінансування судової системи; підвищення розміру ставок судового збору у майнових та інших спорах із одночасним забезпеченням належного рівня доступу до правосуддя; запровадження механізму визначення розміру судового збору за суб'єктом звернення до суду та предметом позову, заяви чи скарги;

ужиття заходів із забезпечення професійної привабливості і престижності роботи в органах судової влади, у тому числі шляхом покращення їх матеріально-технічного забезпечення;

забезпечення широкого використання інформаційних систем (ІС) для надання більшої кількості послуг «електронного правосуддя»; створення в судах інформаційних систем електронного менеджменту, зокрема введення повноцінних електронних систем, у тому числі системи електронного документообігу, та відстеження справ (до вищих інстанцій), електронних повідомлень, електронних викликів, електронного розгляду справ (у деяких випадках), електронних платежів, аудіо- та відеофіксації засідань, інформаційної системи внутрішньої бази даних, інформаційної системи законодавчої бази даних, удосконалення системи забезпечення рівного та неупередженого розподілу справ між суддями, зокрема, визначення судді та (або) складу колегії суддів на всіх стадіях судового провадження;

поетапне запровадження інструментів «електронного правосуддя», що дасть змогу користувачам звертатися до суду, сплачувати судовий збір, брати участь у провадженнях та отримувати необхідну інформацію і документи електронними засобами;

упровадження механізмів забезпечення вирішення спорів і протидії зловживанням процесуальними правами шляхом накладання ефективних процесуальних обмежень на сторони за недотримання (без поважних причин) принципу «найкращих зусиль», ненадання або приховування доказів тощо;

розширення способів альтернативного (позасудового) врегулювання спорів, зокрема, шляхом практичного впровадження інституту медіації і посередництва, розширення переліку категорій справ, які можуть вирішуватися третейськими суддями або розглядатися судами у спрощеному провадженні; запровадження ефективних процесуальних механізмів для попередження розгляду справ за відсутності спору між сторонами; вивчення доцільності введення мирових суддів;

визначення категорій справ у кожній юрисдикції, в яких зменшується кількість стадій оскарження; зменшення навантаження на суди;

розробка системи перегляду судових рішень та повторного перегляду справ за нововиявленими обставинами для забезпечення кращого доступу до правосуддя, сприяння єдності практики та кращого роз'яснення судових рішень;

удосконалення процесуальних повноважень касаційної інстанції;

розробка соціально-економічних гарантій діяльності у сфері здійснення правосуддя;

запровадження інструментів і методології для оцінки функціонування судової системи відповідно до стандартів Ради Європи.

Коаліційна угода ВРУ:

Запровадження механізму за якого суд не зможе повернути особі звернення через належність до підсудності. Удосконалення процедури оскарження судових рішень Верховний Суд отримає ефективні повноваження для формування послідовної судової практики.

Максимальна уніфікація процесуальних норм різних видів судочинства. Запровадження дієвих механізмів забезпечення реалізації принципів:

- юридичної (правової) визначеності зокрема обмеження застосування інституту перегляду рішення за нововиявленими обставинами направлення справи на новий розгляд;
- гласності і відкритості судового процесу;
- змагальності (роль судді як арбітра не слідчого);
- рівності.

Приведення навантаження на суддів у відповідність з обґрунтованими нормативами.

Запровадження сучасних інформаційних технологій у діяльність суду з метою функціонування електронного правосуддя та удосконалення системи автоматизованого розподілу справ.

Запровадження ефективних правових механізмів дотримання строків розгляду справ у судах.

Забезпечення виконання положень закону щодо запровадження суду присяжних у кримінальних справах.

Встановлення механізму перегляду вироків у кримінальних справах за якими особи були засуджені без належної доказової бази.

Стратегія «Україна - 2020»

документом не передбачено

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020»

документом не передбачено

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС:

документом не передбачено

Меморандум між Україною та МВФ:

«...прийняти закон, який запроваджує більш ефективну систему для цивільних та адміністративних справ згідно Європейських стандартів»;

Результат

Ухвалення Закону «Про забезпечення права на справедливий суд».

Оцінка громадськості:

РПР

В своєму проєкті пропонує створення абсолютно нової структури судової системи з загальними та адміністративними судами.

АПУ

Система судоустрою в Україні має будуватися на принципах ефективності та доступності правосуддя. З метою розвантаження судової системи, а також наближення її до населення пропонується запровадити інститут мирових суддів. За Верховним Судом України пропонується зберегти статус найвищого судового органу, визначивши його головним завданням забезпечення однакового застосування закону усіма судами відповідно до принципу верховенства права. Необхідно внести зміни до Конституції України, спрямовані на визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду. Необхідно законодавчо врегулювати діяльність суду присяжних і гарантувати право обвинуваченого на такий суд у визначених категоріях справ. Мають надалі розвиватися і заохочуватися механізми позасудового вирішення спорів (медіація, арбітраж, третейські суди).

ПОСИЛЕННЯ ГАРАНТІЙ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ.

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

у короткостроковій перспективі визначення видів правової допомоги, які можуть здійснюватися лише адвокатом, що дасть змогу підвищити якість надання правової допомоги та якість здійснення правосуддя в цілому, не обмежуючи при цьому учасників судового процесу у праві на доступ до правосуддя;

зміцнення на інституційному рівні Національної асоціації адвокатів України для забезпечення належної професійної діяльності адвокатури, управління юридичними професіями та представництва колективних інтересів адвокатів;

забезпечення балансу повноважень органів адвокатського самоврядування, у тому числі кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури; удосконалення системи підзвітності органів адвокатського самоврядування, посилення відповідальності їх членів;

підвищення вимог до здійснення адвокатської діяльності, зокрема посилення професійних та морально-етичних вимог до осіб, які мають намір отримати статус адвоката, та дисциплінарного контролю професії; уточнення підстав для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, удосконалення правил дисциплінарного провадження щодо адвоката, диференціювання видів санкцій, які можуть бути застосовані до адвоката;

удосконалення процедур складення кваліфікаційного іспиту, проходження стажування; удосконалення інституту помічника адвоката;

удосконалення порядку підвищення кваліфікації адвокатів;

удосконалення правового регулювання професійних прав та обов'язків адвокатів, гарантій здійснення адвокатської діяльності; упровадження ефективних механізмів притягнення до відповідальності посадових осіб за порушення гарантій незалежності адвокатів; посилення гарантій захисту адвокатської таємниці;

удосконалення соціально-економічних, фінансових та оперативних умов здійснення правової діяльності завдяки впровадженню системи страхування професійної цивільної відповідальності адвокатів, а також надання адвокатам права застосовувати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності;

посилення управління інформаційними системами для більшої участі адвокатів у наданні послуг «електронного правосуддя»;

спрощення доступу громадян до безоплатної правової допомоги через удосконалення стандартів якості надання безоплатної правової допомоги та їх дотримання; розширення можливості надання первинної та вторинної безоплатної правової допомоги у цивільних та адміністративних справах, у тому числі у регіонах, на більш високому рівні;

забезпечення належного фінансування системи надання безоплатної правової допомоги як з державного бюджету, так і з приватних джерел.

Коаліційна угода ВРУ:

Адвокатура отримує якісне і незалежне від зовнішніх впливів професійне самоврядування. Будуть запроваджені ефективні механізми притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності. Захист від обвинувачення у кримінальному провадженні здійснюватиметься виключно особами які отримали право на заняття адвокатською діяльністю та/або родичами обвинуваченого, законні представники отримують відповідний процесуальний

статус. Вчинення корупційних правопорушень стане однією з підстав для позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю. Гарантії професійної діяльності адвокатів будуть посилені, будуть забезпечені рівні права прокурорів та адвокатів у судовому процесі. Буде забезпечено інституційний розвиток системи надання правової допомоги у кримінальному цивільному і адміністративному судочинстві посилено правову обізнаність населення.

Стратегія «Україна - 2020»
документом не передбачено

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020»

Відведення адвокатам важливої ролі у функціонуванні системи правосуддя:

- 1) розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо провадження адвокатської діяльності
- 2) супроводження зазначеного проекту закону у Верховній Раді України
- 3) розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проектів законів про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо фінансування безоплатної правової допомоги), змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення доступу до безоплатної правової допомоги та підвищення якості її надання
- 4) супроводження зазначених проектів законів у Верховній Раді України
- 5) забезпечення утворення місцевих (районних, міжрайонних, міських, міськрайонних, міжрайонних та районних у місті) центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС:
документом не передбачено

Меморандум між Україною та МВФ:

«...змінити законодавство про судову систему відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії для того, щоб підвищити продуктивність та ефективність судової системи»;

Результат

Запропоновані зміни містять положення які регулюють діяльність адвокатури, так визначається, що захист від обвинувачення та представництво в суді здійснюють виключно адвокати. Законом можуть бути визначені інші види правничої допомоги, які надаються виключно адвокатом.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ.

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

створення єдиного механізму функціонування системи органів примусового виконання рішень;

розвиток інституту приватних виконавців, зокрема, завдяки поступовому створенню системи самоврядування, механізму допуску до професії; впровадженню системи контролю за діяльністю приватних виконавців та позбавлення дозволу на здійснення ними професійної діяльності, а також впровадженню страхування професійної цивільної відповідальності приватних виконавців;

забезпечення рівноцінної конкуренції між державними та приватними виконавцями судових рішень; дотримання балансу повноважень приватних і державних виконавців;

перегляд механізму визначення винагороди виконавців з метою стимулювання зростання рівня реального виконання судових рішень;

впровадження якісної системи постійно діючої підготовки і підвищення кваліфікації виконавців відповідно до чітко визначених і належно систематизованих цілей і завдань, перегляд вимог до виконавців; вдосконалення етичних і дисциплінарних правил щодо виконавців;

зниження формалізації, оптимізація стадій виконавчого провадження та строків проведення виконавчих дій;

досягнення справедливого балансу інтересів між захистом прав стягувачів і боржників, у тому числі через надання виконавцям практичного доступу до активів боржників і водночас забезпечення гарантій від зловживань, впровадження дієвих стимулів для добровільного виконання судових рішень, заходів впливу щодо боржників;

посилення управління інформаційними системами для кращого надання виконавцями послуг електронного правосуддя.

Коаліційна угода ВРУ:

Забезпечення реального виконання судових рішень, зокрема шляхом ефективного судового контролю за виконанням судових рішень. Встановлення принципу залежності розміру винагороди від фактичного виконання судових рішень та строків їх виконання. Запровадження додаткових стимулів для добровільного виконання судових рішень. Посилення відповідальності за невиконання судових рішень.

Стратегія «Україна - 2020»

документом не передбачено

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020»

розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання судових рішень

Меморандум між Україною та МВФ:

документом не передбачено

Результат

Розробка проекту Закону про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів №2506а та проекту Закону про виконавче провадження №2507а, подані Президентом України та визначені ним як невідкладні.

Законопроект №2506а розроблений з метою запровадження в Україні змішаної системи виконання рішень, зокрема, шляхом модернізації органів державної виконавчої служби, а також уведення інституту приватних виконавців.

Для досягнення мети Президентом України пропонується, крім прийняття законопроекту, також, визнати таким, що втратив чинність, Закон «Про державну виконавчу службу» та внести зміни до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, законів «Про страхування», «Про запобігання корупції», «Про судоустрій та статус суддів».

ПРИВЕДЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки:

забезпечення більшої інституційної незалежності прокуратури та гарантій захисту від політичного впливу; встановлення рівноваги між незалежністю, професійністю, відповідальністю та ефективністю прокуратури, зокрема, через зміни в системі управління прокуратурою, управління ефективністю, системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації прокурорів;

дальша оптимізація повноважень прокуратури та обмеження сфери їх застосування відповідно до рекомендацій Ради Європи;

створення та ефективне функціонування органів прокурорського самоврядування як додаткових гарантій незалежності прокуратури;

досягнення балансу між незалежністю, повноваженнями, відповідальністю та ефективністю прокуратури, у тому числі шляхом внесення змін до управління системою прокуратури, порядку призначення на посади, управління продуктивністю та систем професійної та безперервної підготовки;

забезпечення більшої функціональної незалежності прокурорів від неналежного внутрішнього впливу;

забезпечення належного балансу між слідчими функціями органів прокуратури та інших правоохоронних органів;

впровадження ефективної дисциплінарної політики і стандартів прокурорської етики та вдосконалення механізмів внутрішнього контролю, у тому числі шляхом розширеного декларування прокурорами та членами їх сімей доходів та витрат;

забезпечення дієвих і ефективних механізмів розслідування корупційних та інших правопорушень, вчинених прокурорами.

Коаліційна угода ВРУ:

Започатковані демократичні процеси реформування прокуратури будуть продовжені шляхом забезпечення практичної реалізації нового Закону України Про прокуратуру. Визначення як підстави для безумовного звільнення прокурора з посади, невідповідності витрат прокурора членів його сім'ї та пов'язаних осіб їхнім доходам.

Стратегія «Україна - 2020»

документом не передбачено

План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020

документом не передбачено

Меморандум між Україною та МВФ:

документом не передбачено

Результат

Виключення Розділу VII «Прокуратура» з тексту Конституції і переведення статей, що стосуються діяльності прокуратури до Розділу «Правосуддя». Тепер ця інституція буде виконувати своє безпосереднє призначення – організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, підтримання державного обвинувачення у суді, і буде належати до судової гілки влади. Прокуратура позбавлена функції загального нагляду у будь-якому його вигляді.

ПОЗНАЧЕННЯ:

1. Угода про коаліцію/УК - Угода про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна» ВРУ VIII скликання від 27 листопада 2014 року.
2. Стратегія «Україна – 2020» - Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015.
3. План заходів з виконання програми КМУ і Стратегії «Україна – 2020» - План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» у 2015 році, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213.
4. Угода про асоціацію з ЄС - Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 року, № 1678-VII.
5. Україна-МВФ Меморандум - Меморандум про економічну та фінансову політику до Листа про наміри України до МВФ від 27.02.15 № 3080/0/2-15.
МЕМОРАНДУМ про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором.
6. РПР – Реанімаційний пакет реформ - є громадською платформою, яка об'єднує провідні неурядові організації і експертів з усієї України та виконує функції координаційного центру з розробки та реалізації ключових реформ в Україні.

МЦПД – провідний незалежний аналітичний центр, що функціонує з 1994 року та орієнтується у своїй роботі на стандарти RAND Corporation та інших провідних світових think-tanks.

МЦПД – це команда з понад 20-ти аналітиків. Впродовж понад 20-ти років аналітики та експерти МЦПД розробляють рекомендації для Уряду, місцевої влади та громад щодо запровадження найкращого європейського та світового досвіду реформ в Україні.

МЦПД – це низка законопроектів та інших нормативно-правових актів, прийнятих на основі рекомендацій Центру.

МЦПД – це проекти, реалізовані в європейських країнах, та партнерство з міжнародними інституціями, аналітичними центрами та громадськими організаціями з усього світу.

МЦПД – це потужний майданчик для обміну думками, на якому відбувається понад 100 конференцій, семінарів, вебінарів, круглих столів, тренінгів та інших заходів на рік за участю представників влади, політиків, експертів та аналітиків, громадських діячів та активістів.

МЦПД – це регулярні аналітичні публікації Inside Ukraine, Foreign Policy Insight та щомісячний Економічний прогноз, що тримають руку на пульсі державних рішень, політичної конкуренції та економічної ситуації всередині України, а також зовнішньополітичних стратегій та подій у світі, що мають вплив на Україну.

МЦПД – синергія аналітичного й інформаційного напрямків роботи завдяки унікальному партнерству з новинним порталом «Апостроф» apostrophe.com.ua.

МЦПД – це можливість проходження стажування для талановитої молоді та обміну досвідом для реалізованих професіоналів.

Наше гасло: Робимо зміни можливими!

Міжнародний центр перспективних досліджень

Телефон: +38 (044) 253-44-82

Факс: +38 (044) 253-44-82

Електронна пошта: office@icps.kiev.ua

www.icps.com.ua